

AB voorstel

Steller	beleidsadviseur
Afdeling/team	Advies & Support, team Beleid
Datum	11-12-2024
Onderwerp	Uitwerking vijf opties kostenbeheersing
Volgnummer	4924-01
Geagendeerd	Voor besluitvorming
Bijlagen	-
Portefeuillehouder DB	W.J. (Walter) van Dijk

Te nemen besluit:

Aan het Algemeen Bestuur te vragen om in te stemmen met:

1. Het verder onderzoeken van alternatieven voor de CAZ
2. Het inbrengen van een voorstel op het DB van 16 januari 2025 om af te zien van een Europese aanbesteding, indien de CAZ wordt voortgezet
3. De financiële effecten van de besparingsopties verwerken in de kadernota 2026 of als PM post in de kadernota 2026 opnemen indien (nog) geen besluit wordt genomen
4. De financiële effecten van de besparingsopties eveneens verwerken in de Begroting 2026 MJB 2027-2029

Toelichting

In 2024 hebben de gemeenten alle gemeenschappelijke regelingen gevraagd om besparingsmogelijkheden aan te dragen ter ondersteuning van de bezuinigingsopgave van de gemeenten. Tijdens de vergadering van het Algemeen Bestuur (AB) op 6 november 2024 zijn 21 besparingsopties gepresenteerd. Hieruit zijn door het AB onderstaande opties gekozen met het verzoek deze, voor zover mogelijk binnen het tijdsbestek, uit te werken. Op basis hiervan wordt besloten om de opties (deels) door te voeren of hiervan af te zien.

1. Het afschalen van rechtmatigheidscontroles.
2. Het beperken van terugvorderingen tot situaties met opzet of grove schuld (fraude).
3. Het kwijtschelden van alle vorderingen ouder dan vijf jaar.
4. Het herijken van de CAZ.
5. Bezuinigingen op apparaatskosten.

In onderstaande analyse wordt per optie een overzicht gegeven van de huidige situatie, de voorgestelde aanpassing, de nadere uitwerking die nog nodig is en de verwachte financiële impact op de korte, middellange en lange termijn. De effecten op de lange termijn voor de programmakosten zijn nog niet vast te stellen.

Argumenten voor gekozen richting

Op alle hieronder genoemde onderwerpen zijn besparingen te realiseren op de korte, middellange en lange termijn. Effecten op de lange termijn voor de programmakosten zijn achteraf met terugwerkende kracht vast te stellen.

1. Afschalen rechtmatigheidscontroles

Huidige situatie

In de Participatiewet is vastgelegd dat gemeenten de wettelijke taak hebben om bijstandsuitkeringen te verstrekken. Daarbij dienen zij zowel bij de aanvang als gedurende de looptijd van de uitkering de rechtmatigheid vast te stellen. Dit gebeurt met behulp van signalen van het Inlichtingenbureau, meldingen of mutatieverzoeken van inwoners zelf en rechtmatigheidscontroles door handhavers.

Het Inlichtingenbureau stelt gemeenten in staat om op een effectieve en efficiënte manier maandelijks de rechtmatigheid vast te stellen, onder andere door samenloopsignalen. De RDWI ontvangt gemiddeld circa 250 signalen per maand van het Inlichtingenbureau. Uit onderzoek blijkt dat ongeveer 20% van deze signalen leidt tot een wijziging van de bijstandsnorm of tot verrekening en terugvordering. Op grond van de inlichtingenplicht moeten inwoners zelf alle wijzigingen in hun woon- en leefsituatie melden. Maandelijks ontvangen wij honderden meldingen van inwoners, die in bijna alle gevallen resulteren in een aanpassing van de bijstandsnorm.

Rechtmatigheidscontroles bieden enerzijds de mogelijkheid om inwoners beter in beeld te krijgen en, waar nodig, ondersteuning te bieden, bijvoorbeeld bij financiële problemen. Dit sluit aan bij de kernwaarde 'de inwoner centraal'. Anderzijds is het van belang om een goede balans te bewaren, zodat rechtmatigheid wordt gewaarborgd en de juiste inkomensvoorzieningen worden toegekend aan de inwoners die daar recht op hebben.

Relatie Participatiewet in balans

De aanpassingen in de Participatiewet in balans hebben als uitgangspunt 'de mens centraal' en gaan uit van vertrouwen. Ze richten zich op rechten en plichten die zinvol en begrijpelijk zijn en nageleefd kunnen worden door iedere uitkeringsgerechtigde, zoals de inlichtingenplicht. Misbruik maken van het sociale vangnet is en blijft onwenselijk. Rechtmatigheidscontroles zullen daarom nodig blijven.

Nadere uitwerking

Door minder rechtmatigheidscontroles gedurende de looptijd van de uitkering uit te gaan voeren verwachten wij af te kunnen schalen op fte's (zie Financiële indicatie). Het afschalen van rechtmatigheidsonderzoeken brengt het risico met zich mee dat de BUIG-lasten toenemen door onrechtmatig uitgekeerde betalingen. Dit effect kan echter pas achteraf, met terugwerkende kracht worden vastgesteld in 2027.

Financiële indicatie (structureel per jaar)

- Korte termijn (2026):

- Besparingen: 0,5 fte | € 55.250 inclusief overhead
- Middellange termijn (2027):
  - Besparingen: 1 fte | € 110.500 inclusief overhead
- Lange termijn (2028 e.v.):
  - Besparingen: 2 fte | € 221.000 inclusief overhead

2. Terugvorderen alleen bij opzet of grove schuld

Huidige situatie

Terugvordering is verplicht wanneer er sprake is van schending van de inlichtingenplicht of wanneer een uitkering ten onrechte of voor een te hoog bedrag is ontvangen.

Het college/bestuur heeft echter de mogelijkheid om, ook bij verplichte terugvordering, af te zien van terugvordering indien er sprake is van dringende redenen. In dergelijke gevallen is een goede en duidelijke motivering essentieel om willekeur te voorkomen. De wetgever verwacht van het college/bestuur dat het een terugvorderingsbeleid voert dat effectief bijdraagt aan adequate fraudebestrijding.

Relatie Participatie wet in balans

In lijn met het evenredigheidsbeginsel maken medewerkers van de RDWI een afweging of een schending van de inlichtingenplicht door de inwoner voorkomen had kunnen worden. Dit houdt in dat zij nagaan of de inwoner juist, volledig en tijdig is geïnformeerd en of redelijkerwijs verwacht mocht worden dat de informatie begrijpelijk is overgekomen.

Nadere uitwerking

Het aanpassen van het terugvorderingenbeleid kan een besparingseffect hebben op het aantal fte's op de korte en middellange termijn (zie Financiële indicatie). Een extra aandachtspunt is dat een te hoog bedrag aan niet-teruggevorderde betalingen, een negatief effect kan hebben op toeslagen. Dit is een onwenselijke situatie voor de inwoner en vraagt om nauwkeurige monitoring.

Daarnaast bestaat het risico dat door onrechtmatig uitgekeerde betalingen de BUIG-lasten toenemen. De hoogte van dit effect kan echter pas achteraf met terugwerkende kracht worden vastgesteld na 2026.

Financiële indicatie (structureel per jaar)

- Korte termijn (2026)
  - Besparingen: 0,5 fte | € 55.250 inclusief overhead
- Middellange termijn / lange termijn (2027 e.v.)
  - Besparingen: 1 fte | € 110.500 inclusief overhead

3. Kwijtschelden van alle vorderingen ouder dan vijf jaar

Huidige situatie

Zoals hierboven beschreven, is de hoofdregel in de huidige Participatiewet dat vorderingen van te veel of ten onrechte ontvangen bijstand door schending van de inlichtingenplicht niet of slechts moeilijk kunnen worden kwijtgescholden.

Voor inwoners levert dit vooral problemen op bij langdurige terugvorderingen. Voor velen wordt volledige betaling een levenslange verplichting, waardoor zij slechts een inkomen

overhouden tot aan de beslagvrije voet. De gevolgen hiervan manifesteren zich vooral tijdens het invorderingsproces. Vaak ontstaat er een aanzienlijke (extra) schuld, terwijl er al sprake kan zijn van andere schulden en een opeenstapeling van problemen op diverse levensgebieden. Het kwijtschelden van langlopende vorderingen sluit aan bij onze kernwaarde 'de inwoner centraal'.

Relatie Participatie wet in balans

Onder de huidige wetgeving is het mogelijk om, wanneer terugvordering verplicht is, na tien jaar en onder bepaalde voorwaarden af te zien van verdere terugvordering. Met ingang van 1 januari 2026 wordt deze termijn verkort naar vijf jaar, met een aanvullende verkorting tot drie jaar voor personen met een inkomen onder de beslagvrije voet.

Nadere uitwerking

Gemeenten hebben voor de post debiteurenvorderingen Participatiewet en BBZ 2006 een voorziening oninbaarheid opgenomen in de begroting. Afhankelijk van de hoogte van deze voorziening zal het financiële effect per gemeente verschillend zijn. Dit incidentele financiële effect voor gemeenten wordt volgend jaar uitgewerkt.

Het kwijtschelden van alle vorderingen ouder dan vijf jaar heeft een nadelig effect op de jaarlijkse financiële resultaten van de BUIG. Immers de verwachting is dat de jaarlijkse baten, als gevolg van het kwijtschelden van de vorderingen ouder dan 5 jaar, lager zullen zijn dan nu het geval is. De werkelijke financiële effecten op het BUIG resultaat per gemeente zijn vanaf 2026 bekend.

Financiële indicatie (structureel per jaar)

Korte termijn / Middellange termijn / Lange termijn (2026 e.v.)

- Besparingen: 0,5 fte | € 55.250 inclusief overhead

4. Afschaffen of aanpassen van de Collectieve aanvullende zorgverzekering (CAZ)

Huidige situatie

De Gemeentepolis is een collectieve zorgverzekering speciaal bedoeld voor mensen met een laag inkomen. Deze verzekering biedt uitgebreide vergoedingen, met name voor mensen met een chronische ziekte of beperking. De polis omvat een basisverzekering en een aanvullende verzekering, waarbij de aanvullende verzekering extra vergoedingen biedt. Denk hierbij aan vergoedingen voor brillen, fysiotherapie en medicijnen. De Gemeentepolis is voordelig omdat gemeenten bijdragen aan de kosten van deze zorgverzekering.

Voor de aanvullende verzekering met extra vergoedingen wordt een voorschot van €14,50 in rekening gebracht. Dit bedrag wordt achteraf door de verzekeraar (DSW) verrekend op basis van de daadwerkelijk gemaakte zorgkosten. Het betreft een zogenaamde premierestitutie-verzekering, waarbij alleen de werkelijke kosten worden doorbelast. Zowel de inkomensgrens als de bijdrage in premie verschillen tussen de vijf gemeenten.

o **Afschaffen CAZ**

Steeds meer gemeenten hebben de CAZ afgeschaft na onderzoek naar de stijgende kosten en naar alternatieven die voor inwoners vaak beter passend bleken. Of dit ook geldt voor onze CAZ moet worden vastgesteld door middel van een analyse van de schaderapporten, gesprekken met cliëntenraden en onderzoek naar zorgverzekeringen die mogelijk beter aansluiten bij de behoeften van onze inwoners.

In onderstaande tabel de verdeling per gemeente in 2023.

Bunnik	€ 91.000
De Bilt	€ 199.000
Utrechtse Heuvelrug	€ 248.000
Wijk bij Duurstede	€ 111.000
Zeist	€ 601.000
Totaal	€ 1.250.000

Het volledig afschaffen van de CAZ kan ertoe leiden dat mensen met financiële problemen zorg gaan mijden of schulden opbouwen doordat zij onvoldoende verzekerd zijn. Hoe groot deze groep zal zijn en wat de bijbehorende kosten voor de gemeenten en de RDWI zullen bedragen, is lastig te voorspellen. Om deze situaties zoveel als mogelijk te voorkomen, is het van belang inwoners te ondersteunen bij het afsluiten van een passende zorgverzekering.

Daarnaast bestaat het risico dat het aantal aanvragen voor bijzondere bijstand toeneemt. Ook dit effect kan alleen met terugwerkende kracht worden vastgesteld.

Financiële indicatie

- Korte termijn (2026):
  - o Implementatiekosten: inwoners begeleiden naar een passende zorgverzekering
  - o Besparingen: circa € 1.25 miljoen
  - o Netto-effect: implementatiekosten minus besparing
- Middellange termijn / Lange termijn (2027 e.v.):
  - o Netto-effect: 2026 netto-effect minus extra BB aanvragen/ schulddienstverlening

o **Aanpassen voorwaarden CAZ**

De inkomensgrens voor het aanvragen van de CAZ varieert per gemeente en ligt tussen de 110% en 130%. Ook de bijdrage in de premie voor de aanvullende verzekering verschilt per gemeente en varieert van € 5,50 tot € 25,50. Dit maakt de uitvoering complex en is voor de inwoners moeilijk te begrijpen.

Het voorschot voor de aanvullende verzekering met extra vergoedingen is uniform en bedraagt € 14,50.

Financiële indicatie

Er zijn verschillende aanpassingen mogelijk die kostenbesparend zijn, bijvoorbeeld:

- 1) verlagen van de inkomensgrens tot 110%
- 2) verlagen van de suppletie op de aanvullende verzekering
- 3) versoberen of afschaffen van de extra vergoedingen

Nadere uitwerking

Het aanpassen of afschaffen van de CAZ vergt meer onderzoek om de effecten op de inwoners en de gemeenten, zowel positief als negatief, goed in beeld te brengen. De RDWI is voornemens om de uitkomsten hiervan in maart 2025 aan het DB voor te leggen en het daarna in het AB te bespreken.

Zowel bij afschaffing als bij versoering van de CAZ bestaat de mogelijkheid dat het aantal aanvragen voor bijzondere bijstand toeneemt. De mate van deze toename kan alleen met terugwerkende kracht worden vastgesteld.

NB; voorstel 16 januari 2025

Met ingang van 1 januari 2026 is het niet meer mogelijk om het huidige contract met DSW stilzwijgend te verlengen. Dit biedt ruimte om te onderzoeken hoe de CAZ vanaf 2026 vormgegeven kan worden. Als er wordt gekozen voor voortzetting van de CAZ via een Europese aanbesteding, is het tijdsplan krap. Er rust echter geen verplichte Europese aanbesteding op de Gemeentepolis.

Op 1 juli 2016 werd de Europese Concessierichtlijn geïmplementeerd in de Nederlandse wetgeving. Onze tussenpersoon en zorgverzekeringsadviseur, BS&F, heeft Loyens & Loeff Advocaten gevraagd te onderzoeken of het in mei 2014 uitgebrachte memorandum over de aanbestedingsplicht van de Gemeentepolis aangepast moet worden. Dit heeft geleid tot een nieuw memorandum, waarin de conclusie is getrokken dat de Gemeentepolis niet verplicht aanbesteed hoeft te worden voor opdrachten met een waarde onder de €5.225.000. Om deze reden willen we het DB op 16 januari 2025 voorstellen om af te zien van een Europese aanbesteding, indien de CAZ wordt voortgezet.

5. Apparaatskosten

Naast de bovengenoemde besparingsopties is er gevraagd om te onderzoeken waar op de apparaatskosten van de RDWI bezuinigd kan worden.

Deze bezuinigingen kunnen een breed scala aan maatregelen bevatten; van het herijken van personeelskosten tot het verminderen van bijvoorbeeld energieverbruik en het heroverwegen van contracten voor onderhoud en aanschaf. Van belang is om een gezonde balans te vinden tussen kostenbesparing en het waarborgen van de operationele continuïteit.

In 2025 onderzoeken we welke besparingsmogelijkheden hiertoe het beste bijdragen. Mogelijke besparingen zijn het afschaffen van het generatiepact, aanpassen van de openingsstelling Werkplein, het afbouwen van het aantal parkeerplaatsen voor medewerkers en het aantal abonnementen/lidmaatschappen ten behoeve van de bedrijfsvoering te evalueren.

Doorzetten financiën naar partnerorganisaties

De gemeentelijke bijdrage van € 600.000 aan de Biga wordt door de RDWI uitgekeerd. Het is voor de RDWI niet in te schatten of op deze bijdrage een besparingsmogelijkheid ligt.

Financiële indicatie (structureel per jaar)

- Korte termijn (2026):

- Besparingen totaal: € 40.000
- Middellange termijn (2027):
  - Besparingen totaal: € 60.000
- Lange termijn (2028 e.v.):
  - Besparingen totaal: € 80.000

Totale financiële indicatie exclusief CAZ

In onderstaand overzicht zijn per jaar de totale structurele besparingen per besparingsoptie verwerkt. Over het financiële effect van de CAZ is nog geen indicatie te geven.

	2026	2027	2028
Afschalen rechtmatigheidscontroles	€ 55.250	€ 110.500	€ 221.000
Terugvorderen alleen bij opzet of grove schuld	€ 55.250	€ 110.500	€ 110.500
Kwijtschelden van alle vorderingen ouder dan vijf jaar	€ 55.250	€ 55.250	€ 55.250
Apparaatskosten	€ 40.000	€ 60.000	€ 80.000
Totaal structureel per jaar	€ 205.750	€ 336.250	€ 466.750

Kanttekeningen en risico's

Risico's

Nadat het algemeen bestuur een besluit heeft genomen over de verschillende besparingsopties zullen deze in 2025 nader worden uitgewerkt. Er bestaat een kans dat het (financiële) effect per maatregel afwijkt van de hierboven genoemde bedragen per maatregel. De uitwerking van de besparingsopties vragen personeelsinzet. Deze kosten zijn incidenteel van aard en zullen zoveel als mogelijk worden gedekt uit de reguliere apparaatskosten.

Het is verder belangrijk om de balans tussen de initiële kosten van deze maatregelen en de verwachte besparingen zorgvuldig te monitoren en te evalueren. Bijvoorbeeld, bij het afschalen van rechtmatigheidsonderzoeken bestaat het risico op een toename van de BUIG-lasten door onterecht uitgekeerde betalingen. Dit kan pas achteraf worden vastgesteld. Daarnaast kan het afschaffen of versoberen van de CAZ leiden tot een toename van het aantal aanvragen voor bijzondere bijstand, wat eveneens moeilijk vooraf te voorspellen is.

Stappen afstemming

Besproken met		Datum	Resultaat
MT	Ja	3-12-2024	Akkoord
DB	Ja	11-12-2024	Akkoord
AB	Ja	18-12-2024	

AO	Ja	12-12-2024	
RCR	Nvt		
Overige	Ja/nee		

MT voorstel

Ingebracht op 4-12-2024

Managementteam RSD Kromme Rijn Heuvelrug

In te vullen door secretariaat

Besluit Conform voorstel

Anders: _____

Datum MT vergadering: 4 december 2024

Handtekening directeur

DB voorstel

Dagelijks bestuur van RDWI Kromme Rijn Heuvelrug

In te vullen door secretariaat

Ter informatie

Voor besluit Conform voorstel

Anders: _____

Datum DB vergadering: 11-12-2024

Handtekening voorzitter:

AB voorstel

Algemeen bestuur van RDWI Kromme Rijn Heuvelrug

In te vullen door secretariaat

Ter informatie

Voor besluit Conform voorstel

Anders: _____

Datum AB vergadering: 18-12-2024

Handtekening voorzitter:

Bijlagen
geen